

Aldebrő Körszervezetfejlesztése

ÁROP-1.A.2/A-2008-0252

19. célterülete

Környezetbarát közbeszerzési gyakorlat bevezetése

Folyamat leírás

Környezetbarát közbeszerzés megvalósulása

Készítette: **SKC Consulting Kft.**

H-1031 Budapest Monostori u. 10. I.em.

Felnőttképzési nyilvántartási szám: 00214-2008

Intézmény-akkreditációs lajstromszám: AL-1821

1. Téma felvetés

Ennél a célterületnél az volt a célunk, hogy felmérjük Aldebrő önkormányzat számára mit jelent a fenntartható fejlődés, mennyire tesz eleget a környezetbarát közbeszerzésnek és mi ezen javítsunk.

Először leírjuk mit jelent a fenntartható fejlődés, mely elengedhetetlen a környezetvédelem során. Aztán felvázoljuk amit a közbeszerzésről tudni kell, majd összekapcsoljuk a két témakört a zöld közbeszerzés fejezetben.

Ezután egy folyamatleírás során áttekintjük amit tudnunk kell Aldebrő környezetbarát közbeszerzésével kapcsolatban és ennek alapján készítjük el Aldebrő új környezetbarát közbeszerzésének a tervét.

2. A fenntartható fejlődés

2. 1. Filozófiai és etikai háttér – fenntartható a fejlődés meghatározása

A fenntartható fejlődés lényegét tekintve megegyezik Környezet és Fejlődés Világbizottság 1987-es jelentésében leírt harmonikus fejlődéssel csak az elnevezés változott meg. Igaz azonban, hogy ma nincs a Föld minden országában egységesen elfogadott meghatározás. Az alábbi néhány megfogalmazás a legközismertebb, közülük az első a legelfogadottabb.

- I. Olyan fejlődés, amely úgy elégíti ki a mai generációk igényeit, hogy közben nem befolyásolja károsan a következő generációk ugyanazon igényei kielégítését.
- II. Olyan tevékenység, amely a mai generációk életminőségének emelését teszi lehetővé anélkül, hogy elvonná a jövő generációtól a lehetőséget legalább ugyanilyen életszínvonal elérésére.
- III. A földi környezetünk megszabta határok között élni.
- IV. Törődni azzal (a világgal), amit mi soha nem fogunk meglátni, mi fog utánunk történni.

V. Nem becsapni gyermekeinket és unokáinkat.

2. 2. Történelmi és államszervezési háttér – A fenntartható fejlődés történeti előzményei

A környezet pusztulása, a kultúra hanyatlása bizonyított tények. A fenntartható fejlődés fogalmának, szükségességének megértésében, elfogadásában meghatározó szerepe volt a gazdasági tevékenységekből eredő káros környezeti hatások, valamint a szociális és gazdasági fejlődéshez elengedhetetlen környezeti feltételek felismerésének. A hatások és a feltételek, illetve az erőforrások biztosítása is globális problémává váltak, ami szükségessé tette a nemzetközi együttműködés gyors fejlődését. Az elv gyakorlati megvalósítása a kulcsfeladat.

2. 3. A fenntartható fejlődés szempontjából fontos tevékenységek

Intézkedések:

- A környezet minőségének fenntartása:

Ezen belül szükséges:

- A tápanyag és a más anyagi körfolyamatok fenntartása
- A vizek védelme
- A levegő védelme
- A talaj védelme
- A hulladék – kibocsátás korlátozása
- A táj esztétikai minőségének fenntartása
- A biodiverzitás fenntartása, biológiai sokféleség megőrzése

Ebben a megfogalmazásban az a felismerés tükröződik, hogy a környezet minőségének megőrzése nem csupán valamilyen ökológiai vagy környezetvédelmi követelmény, hanem a gazdasági növekedés – fejlődés fenntarthatóságát szolgálja. Fontos lenne tehát, hogy a gazdaság szereplőinek minél szélesebb köre eljusson erre a felismerésre. Ezáltal feloldható lenne a gazdaság és a környezet közötti ma még jellemző konfliktushelyzet is. Ma úgy

tűnik például, hogy a hulladékprobléma jobban korlátozza a gazdasági növekedés lehetőségeit, mint a kimeríthető erőforrások szűkössége.

- Az összes természeti erőforráskészlet állandó szinten való fenntartása

Arra kell törekedni, hogy az összes természeti erőforrás készlet állandó maradjon. Ezt az erőforrás – hasznosítás hatékonyságának fokozása mellett az is elősegítheti, ha a kimeríthető erőforrásokat megújuló erőforrásokkal helyettesítjük, vagy a felhasznált kimerülő erőforráskészletek pótlására megújuló erőforráskészleteket hozunk létre.

A fenntartható fejlődés nem azonos a környezetvédelemmel. A környezeti problémák nem kezelhetők elkülönülten a szociális és gazdasági problémáktól, ha azokat fenntartható módon kívánjuk megoldani. Nekünk olyan új kultúrára van szükségünk, amelyben a különböző igényeket integrálni tudjuk.

Milyen módszerekkel és eszközökkel valósítható meg a fenntartható fejlődés? Együttműködés, konszenzus, különböző tevékenység, indikátorok, célok, oktatás, kommunikáció, helyi sajátosságok, tanácsadás és példaadás, egyenlőség, nyomásgyakorlás, globális gondolkodás, koncentráció a jövőre. Az indikátorok (jelzők) megmutatják jó úton járunk-e a fenntarthatóság irányába.

2. 4. Problémák

- A Föld népességének növekedése és technikai fejlődése nagy terhet ró a bolygóra.
- A Föld nyersanyag-, víz- és energiakincsei iránt soha nem tapasztalt igény jelent meg.
- 2050-re a Föld népessége a jelenlegi 6 milliárdról 9 milliárdra nő így még több vízre, energiára, ásványi nyersanyagra, fémre, beépíthető és termőterületre, talajra lesz szükség.
- Az emberi tevékenység az éghajlati feltételeket módosítja, geológiai hatótényezőnek számít.
- Az iparágak virágzanak, de a haszon igen egyenlőtlenül oszlik meg az egyes nemzetek és emberek között.

- A Föld mélybeli dinamikus folyamatai a felszínen is megnyilvánulnak, ehhez a felszínen élőknek elkerülhetetlenül alkalmazkodniuk kell. Az emberiség kiválthatja, felgyorsíthatja, de csökkentheti is egyes természeti katasztrófák számát és hatását.

2. 5. Harmonikus fejlődés vagy fenntartható fejlődés

E növekedő erők bolygónk életfenntartó rendszereit fenyegetik. Cél: az emberiség igényeit egyensúlyba hozni a természeti erőkkel. Olyan gazdaságot kell kiépíteni, amely figyelembe veszi, hogy a Föld erőforrásai kimerülőben vannak.

Bolygónk drámai változásokon megy keresztül, ám az emberiségnek megvan a képessége arra, hogy a fejlődést harmonikussá tegye. Ezen fejlesztés koncepciója korlátozásokat is magába foglal, melyeket a technológia jelenlegi szintje, a természeti erőforrásokkal foglalkozó társadalmi szervezetek és a bioszféra az emberi tevékenység nyomait kiegyenlítő képessége határoz meg. El kell kerülni a jelenben az olyan beavatkozásokat, amelyek visszafordíthatatlan változásokkal járnak és így csökkentik, vagy teljesen megszüntetik a jövőbeli alkalmazási lehetőségeket.

A harmonikus fejlődés a fejlődés olyan formája, amely a jelen igényeinek kielégítése mellett nem fosztja meg a jövő generációit saját szükségleteik kielégítésének lehetőségétől. Két kulcsfontosságú alapfogalma: a szükségletek (a világ szegényeinek alapvető szükségleteiről van szó elsősorban), amelyeknek feltétlen elsődlegességet kell biztosítani, a korlátozások eszméje, amelyet a technológiai fejlettség és a társadalom szervezete hív életre, hogy a környezet képes legyen mind a jelen, mind a jövő igényeinek kielégítésére.

3. Közbeszerzés

A közbeszerzés az államigazgatási és egyéb költségvetési szervek közszolgáltató tevékenységükkel közvetlenül összefüggő árubeszerzéseinek, építési beruházásainak és szolgáltatási megrendeléseinek külön törvényben meghatározott köre, amelynek értékhatárát Magyarországon az éves költségvetési törvény állapítja meg. A Magyarországon 2004-ig hatályos (1995. évi XL.) törvényt az Európai Unióba való belépés előtt egy alaposan

átdolgozott, az EU-s jogharmonizáció követelményeinek megfelelő másik törvény váltotta fel (2003. évi CXXIX. tv.).

Tehát „a közbeszerzés a különféle szolgáltatások és fogyasztási cikkek költségvetési szervek által történő beszerzését jelenti.” A közbeszerzésekről szóló 2003. évi CXXIX. tv. (a továbbiakban: Kbt.) 2. §. (1) bek. szerint a közbeszerzési eljárás olyan törvény által szabályozott eljárás, amelyet az ajánlatkérőként meghatározott szervezetek (közvetlen vagy közvetett közpénzfelhasználók) visszerthes szerződés megkötése céljából meghatározott tárgyú és értékű beszerzések megvalósítása érdekében kötelesek lefolytatni. Ezen beszerzések közös jellemzője, hogy a finanszírozás közpénzekből történik és sokszor igen jelentős értékűek a megrendelések.

A közbeszerzés célja az államháztartás kiadásainak ésszerűsítése, a közpénzek felhasználásának átláthatóvá tétele, széles körű nyilvános ellenőrizhetősége.

A közbeszerzési törvény alapelvei:

- A verseny tisztaságának és nyilvánosságának biztosítása ill. tiszteletben tartása;
- Az ajánlattevők esélyegyenlősége és egyenlő bánásmód biztosítása;
- Nemzeti elbánás.

Ezek az alapelvek gyakran átfedik egymást (különösen a verseny tisztasága és az esélyegyenlőség).

A magyarországi közbeszerzéseket a Közbeszerzések Tanácsa felügyeli. A közbeszerzések pályázatainak hivatalos megjelentetése a Közbeszerzési Értesítőben történik.

A közbeszerzésnek többféle formája lehet értékhatártól (pl. nemzeti, EU-s) eljárási formától (pl. nyílt, meghívásos), a közbeszerzés tárgyától (pl. tervpályázat) stb. függően, a közbeszerzési törvény alapján.

A központosított közbeszerzés célja, hogy az állami igényeket nagy tételben jelentős árengedményekkel tudják beszerezni, azonban a központosított kiírás esetleg lehetőséget ad a "testre szabott feladatkiírásra", illetve egyéb visszaélésekre.

A közbeszerzési eljárás főbb pontjai:

- Az eljárás előkészítése
- A közbeszerzés becsült értékének meghatározása
- Az eljárás megindítása
- Eljárási cselekmények az ajánlattételi határidő előtt
- Eljárási cselekmények az ajánlattételi (részvételi jelentkezési) határidőt követően
- Eljárási cselekmények a szerződéskötést követően

4. Környezetbarát közbeszerzés

Az európai unió, így hazánk is nagy hangsúlyt fektet a környezettudatos működésre, beszerzésekre.

Zöld közbeszerzésnek nevezzük az olyan közbeszerzést, amelynek során a közintézmények a beszerzési folyamat minden szakaszában figyelembe veszik a környezetvédelem szempontjait, és az életciklusuk során a környezetre a lehető legkisebb hatást gyakorló megoldások keresésével és előnyben részesítésével ösztönzik a környezetbarát technológiák terjedését és a környezetbarát termékek előállítását.

A zöld közbeszerzés jelentős hasznot jelenthet környezetünk számára. Mivel a közbeszerzések értéke európai szinten a GDP 16%-át teszi ki, logikusnak tűnik ezt a pénzt úgy elkölteni, hogy az hozzájáruljon környezetvédelmi céljaink eléréséhez. Például a megújulókból előállított elektromos áram, a nagy energiahatékonyságú épületek és berendezések, bioélelmiszerek, mérgező anyagoktól mentes tisztítószeres vásárlásával jelentős környezeti előnyök érhetők el a CO₂ vagy éppen az ártalmas vegyi anyagok kibocsátása terén.

Amennyiben a termék életciklusára vonatkozó árat és költségeket nézzük a zöld közbeszerzés gyakran megtakarításokhoz is vezethet. Például egy darab „zöld” irodatechnikai

eszköz beszerzése többféleképpen vezethet megtakarításhoz: kisebb áramfogyasztás, hosszabb élettartam, életciklusa végén könnyebben újrahasznosítható vagy újrahasználható. Ez egyben az adófizetők pénzéért a legelőnyösebb ajánlat is.

A zöld közbeszerzés egyben a példamutatásról és a piac befolyásolásáról is szól. A közintézmények követendő példával járhatnak elől polgáraik számára is.

Az Európai Bizottság legfrissebb „Közbeszerzéssel egy jobb környezetért” című közleményében azt javasolja a tagállamoknak, hogy 2010-re politikai célként tűzzék ki a közbeszerzésekben a „zöld” közbeszerzések 50%-os arányának elérését.

A zöld közbeszerzés jogi feltételei az Unióban :

- 1997. Európai Unió elkötelezte magát a fenntartható fejlődés .mellett
- 2003. június 18-i közlemény az Integrált Termék Politikáról számos eszközt hirdetett meg a termékek környezetbarát teljesítményének javítása érdekében –köztük a közbeszerzések környezetbarátabbá tételét is
- 2004. március 31-én elfogadott új közösségi közbeszerzési irányelvek 2004/18/EK irányelv és a 2004/17/EK irányelv biztosítják a lehetőséget arra, hogy a környezetvédelmi megfontolásokat a közbeszerzési eljárások során az ajánlatkérők érvényesítsék

Előfeltételek a környezetbarát közbeszerzés megvalósulásához Magyarországon:

- Megfelelő törvényi szabályozás: *A közbeszerzésekről szóló 2003. évi CXXIX. törvény* (a továbbiakban: a Kbt.) 2005. évi CLXXII. törvénnyel történő átfogó módosítása átültette a 2004/18/EK és 2004/17/EK irányelveket környezetvédelmi szempontok érvényesítését lehetővé tevő szabályait. A Kbt. így a közösségi közbeszerzési irányelvekkel összhangban a közbeszerzési eljárások több elemében is teret enged a környezetvédelmi megfontolásoknak.
- Megfelelő termékek és szolgáltatások jelenléte a piacon: a piac, mint egységes európai uniós közbeszerzési egység, gyakorlatilag megfelelő.

A szükségletelemzés ugyan még nem a közbeszerzési jogi folyamat része, de a közbeszerzés szempontjából a legfontosabb elemezni mire van szükség, hogy csak akkor és csak azt vásárolja amire tényleg szüksége van!

A környezetbarát közbeszerzési eljárás során a következőkre kell kitérni:

- Beszerzés tárgyának meghatározása
- Műszaki leírás
- Alkalmassági szempontok
- Bírálati szempontok
- Teljesítési feltételek

A fenntartható fogyasztás megvalósítása során stratégiai fontosságú a közsféra fogyasztásának csökkentése és lehetőség szerint fenntarthatóvá tétele. Ennek igen fontos eleme a környezetbarát közbeszerzés elterjedése. Egy 2005-ben végzett felmérés eredményei azt mutatják, hogy a lehetőségek ellenére a zöld közbeszerzés aránya nem nő az elvárt mértékben és az Európai Unión belül és komoly regionális különbségek mutatkoznak.

Az Európai Bizottság éppen ezért azt ajánlja a tagországoknak, hogy készítsenek nemzeti cselekvési tervet. Ez azonban csak akkor működhet hatásosan, ha konkrét, számszerű célokat és prioritásokat tartalmaz, amihez viszont elengedhetetlen egy megfelelő indikátorrendszer és az állandó mérés és értékelés.

A készülő Nemzeti Cselekvési Tervek általában úgy határozzák meg a célokat, hogy adott évre a központi költségvetési szervek illetve a helyi önkormányzatok és egyéb közintézmények közbeszerzési eljárásainak X százaléka legyen környezetbarátnak tekinthető. Ezt döntően úgy értelmezik, hogy az ajánlattételi felhívásban és/vagy a dokumentációban szerepeljen legalább egy, a jogszabályi előírásokon túlmutató környezetvédelmi szempont. Ennek egy egyszerű oka van, nevezetesen az, hogy egyelőre nehezen látható, hogy hogyan mérhető megfelelően a közbeszerzési eljárások eredménye, azaz az, hogy ténylegesen mi került beszerzésre, érvényesültek-e a környezetvédelmi szempontok vagy egyéb bírálati szempontok, pl. az ár, erősebbnek bizonyult –e?

Felmerülő problémák a környezetbarát közbeszerzéssel kapcsolatban:

- A beszerzést végzők számára a környezetbarát közbeszerzés megvalósítása során az egyik legáltalánosabb probléma annak eldöntése, hogy milyen kritériumokat használjanak, mivel ezen a téren (értsd környezetvédelem) általában nem szakértők, nincs meg a szükséges háttértudásuk.
- A gyakorlatias eszközök és információk szintén hiányoznak (kézikönyvek, online eszközök).
- Probléma még azaz előfeltételezés, miszerint a környezetbarát termékek sokkal drágábbak.

Annak érdekében, hogy a zöld közbeszerzés megvalósításához további segítséget nyújtson, a Bizottság, ahol elérhető, az Európai Unió ökocímke feltételrendszerére alapozva olyan környezetbarát közbeszerzési kritériumokat határozott meg, amelyek bármely európai közintézmény által szabadon használhatók.

4. 1. Európai Ökocímke

Az Európai Ökocímke az Európai Unió hivatalos termékcímkéje, amely azt igazolja, hogy életciklusukat tekintve ezek a termékek „zöldebbek” az átlagos termékeknél. Környezeti szempontjai az Európai Unió összes hivatalos nyelvén jelenleg 26 termékkategóriában, többek között papír- és papírtermékek, tisztítószeresek, festékek, számítástechnikai termékek stb. kategóriákban érhetőek el.

A közeljövőben, a megújított ökocímke szabályozás értelmében, egy ökocímke kritériumrendszerének kidolgozása magában fogja foglalni egy specifikusan a közbeszerzést végző intézmények számára összeállítandó kézikönyv elkészítését is.

Az Európai Ökocímke az egyik legegyszerűbb eszköz annak meghatározásához, hogy mi tekinthető „zöld” terméknek. Az ökocímke kritériumrendszere figyelembe veszi a termék főbb környezeti hatásait és annak lehetséges csökkentését is. Ezeket a feltételeket európai szinten állítják össze, nevezetesen az Európai Ökocímke Bizottság keretein belül. A Bizottság tagjai többek között az Európai Bizottság, az Európai Ökocímke nemzeti illetékes szervezetei, az iparágak, a fogyasztók, a környezetvédő szervezetek, a szakszervezetek és a KKV-k

képviselői. Mindez egy átlátható és objektív eljárást biztosít, amely kialakít egy összeurópai konszenzust a feltételek tudományos megbízhatóságára, azok környezeti szempontból tényleges pozitív hatásaira és a termék hatékonyságára vonatkozóan.

5. Folyamatleírás – Mennyire zöld Aldebró közbeszerzése?

5. 1. Közbeszerzés

Az Országgyűlés a közpénzek ésszerű felhasználása átláthatóságának és széles körű nyilvános ellenőrizhetőségének megteremtése, továbbá a közbeszerzések során a verseny tisztaságának biztosítása érdekében - összhangban a közbeszerzések terén nemzetközi szerződéseikkel és az Európai Közösség jogszabályaival – alkotta meg a közbeszerzési törvényt, melyet Aldebró önkormányzatának is szigorúan be kell tartania.

A közbeszerzési szabályrendszer a versenyelvű szabályai révén Aldebrón is azt segíti elő, hogy a közbeszerzési szerződéseket mindenfajta diszkrimináció nélkül a legjobb ajánlatot tevő nyerje el: az, akinek ajánlata leginkább eleget tesz „a pénzért valódi értéket” (best value for money) elvének. A közbeszerzés a közpénzből megvalósított beszerzések racionális költségkihatását, a közpénzből beszerzett javak optimális minőségét, az államháztartási forrásokból lebonyolított beszerzések átláthatóságát és az esélyegyenlőségen alapuló verseny megvalósulását tudja elősegíteni. A versenysemlegesség, az átláthatóság és az ellenőrizhetőség pedig csökkenti a korrupciót, és megakadályozza a közpénzekkel való visszaéléseket is.

A törvény – amely Aldebró közbeszerzési eljárását is szabályozza jogilag – három közbeszerzési értékhatárrendszert és ehhez kapcsolódó három - egymástól nem teljes mértékben eltérő - eljárási rendet különböztet meg: az európai közösségi értékhatárokat elérő vagy azt meghaladó értékű közbeszerzéseket, továbbá az ún. nemzeti értékhatárokat elérő, de a közösségi értékhatárokat el nem érő értékű közbeszerzéseket, és végül a nemzeti értékhatárok alatti értékű közbeszerzéseket (ún. egyszerű közbeszerzési eljárás). A különböző értékű közbeszerzéseket a törvény külön részei szabályozzák: - az európai közösségi értékhatárokat elérő vagy meghaladó értékű közbeszerzéseket a törvény második része (21-239. §),

- az ezek alatti, de egyben a nemzeti értékhatárokat elérő vagy meghaladó értékű közbeszerzéseket a törvény harmadik része (240-291. §),
- a nemzeti értékhatárok alatti értékű közbeszerzéseket pedig a törvény negyedik része (292-302. §) szabályozza.

Aldebrő közbeszerzési eljárása a következő elemeket tartalmazza:

- Ajánlattételi felhívások (1 elem)
- Közbeszerzési tervek (1 elem)
- Összegezés - Tájékoztatás az ajánlatok elbírálásáról (1 elem)

Aldebrő Önkormányzata, mint ajánlatkérő az ajánlatok elbírálásának befejezésekor külön jogszabályban meghatározott minta szerint írásbeli összegezést köteles készíteni az ajánlatokról. Ezt az összegezést az Európai Bizottság, illetőleg a Közbeszerzések Tanácsa kérésére meg kell küldeni. Az Európai Bizottság részére az összegezést a Közbeszerzések Tanácsán keresztül kell megküldeni.

- Szerződések (1 elem)

Eredményes közbeszerzési eljárás alapján a szerződést a nyertes szervezettel (személlyel) kell az ajánlati felhívás, a dokumentáció és az ajánlat tartalmának megfelelően írásban megkötni. A szerződés nyilvános, annak tartalma közérdekű adatnak minősül. A szerződés nyilvánosnak minősülő részét az ajánlatkérő - amennyiben rendelkezik honlappal - a szerződés megkötését követően haladéktalanul köteles közzétenni honlapján.

5. 2. Környezetbarát közbeszerzés

A hivatal dolgozói rendelkeznek ismeretekkel a környezetbarát közbeszerzéssel kapcsolatban, tudják, hogy a közbeszerzési eljárások során egyre nagyobb elvárás, hogy a közbeszerzés csak környezettudatos magatartásformákat közvetítő cégek bevonásával valósuljon meg. Személyes véleményük szerint is nyilvánvalóan fontos dolog, hogy a

megvalósuló projektek, beruházások figyelembe vegyék, hogy mi jó a környezetnek, mert helyszíni tapasztalataink alapján Aldebrő egész lakossága kiemelt figyelmet fordít saját és a település környezeti egészségére. Azonban a hivatal közbeszerzései során eddig nem tanúsított környezettudatos eljárásokat, módszereket. Az interjúban rákérdeztünk a környezetbarát közbeszerzésre, hogy előnyben részesítik-e azokat a vállalkozásokat, amelyek környezetbarát szemléletüket dokumentumokkal tudják igazolni. A következő választ kaptuk: „Mi ebbe ilyen szinten nem folytunk bele.” Tehát a hivatal dolgozói semmiféle tapasztalattal nem rendelkeznek ezzel kapcsolatban. A közbeszerzés során megvizsgált ajánlatok anyagi vonzatait tartják szem előtt.

A környezetbarát közbeszerzések megvalósulásához számos feltételnek teljesülni kell, így a körjegyző nehezen megvalósíthatónak látja a gyakorlat bevezetését. A hivatal közbeszerzéseit szabályozó közbeszerzési törvény és a közbeszerzési gyakorlat egyelőre nem tartalmazza – még követendő szemlélet formájában sem – a környezettudatos eljárásrendet. A dolgozók szerint, ha bevezetésre kerülne a környezetbarát közbeszerzés, az biztosan nem befolyásolná negatívan a hivatal munkáját, nem elleneznék. A körjegyző lát esélyt a közbeszerzési folyamat kiegészítésére: a beszerzés tárgyának meghatározása, a műszaki leírások feltételiben vagy a bírálati szempontok megváltoztatása tekintetében. Azonban a folyamatok átszervezését, esetleges kedvező ajánlatok elvetését pusztán környezetbarát szempontból nehézkesnek találta.

A környezetbarát közbeszerzés bevezetését több minden akadályozza, illetve lehetetleníti el. A kérdezettek véleménye szerint a közbeszerzési eljárások így is nagyon költséges folyamatok, így ha a törvényi szabályozás nem írja elő, nem használják. Elmondásuk szerint rengeteg papírmunkával jár, illetve ha tárgyalásos útját választják, akkor nagy időigényűek is ezek a folyamatok. Ezt a teherterét nem tudják elképzelni, hogyan lehetne úgy növelni, hogy az éppen egyszerűsítendő szervezeti folyamatok ne bővüljenek újabb teendőkkel. Sokszor nem találják szükségesnek a környezetbarát módját a közbeszerzésnek, mikor a közbeszerzés tárgya nem kapcsolódik környezeti tényezőkhöz. Több előnyt is látnak azonban: jóval környezettudatosabbak lesznek a településen megvalósuló projektek, beruházások és a közigazgatási szemlélet környezettudatos irányba fejlődhet tovább. Továbbá a célirányos támogatásokat is nagyobb arányban hívhatják le majd.

Az új gyakorlat bevezetésének még nincs meghatározott időpontja, sőt, eddig nem is foglalkoztak vele. Előbb szeretnék a munkatársakat tájékoztatni a megváltoztatandó szervezeti környezetről és képzéseket, work shopokat megtartani. Ezen kívül tájékoztató anyagokat is szívesen vennének a témában. A környezetbarát közbeszerzést is a hatályos jogszabályok betartásával szeretnék megvalósítani, hogy megfeleljenek a „pénzért valódi értéket” (best value for money) elvének.

Kiemelt szerepe lesz a környezetbarát közbeszerzésnek a település területén megvalósuló építési, felújítási projekteknél. A beszerzések során is jelentős figyelem fog hárulni az energiatakarékosságra és környezeti értékeket figyelembe vevő eljárásokra, így a közbeszerzésre. Azt azért hozzátették, hogy ha a beszerzés eléri valamelyik közbeszerzési értékhatárt pl. nemzeti értékhatár feletti összeg esetében.

Korábban intézkedéseket nem tettek a bevezetéssel kapcsolatban, a projekt sikeres megvalósításától várják a megoldásokat. A környezetbarát közbeszerzés megvalósulása nyomán az élhetőbb természeti környezet és a fenntarthatóság érvényesülésének pozitív hatásait várják.

6. Környezetbarát közbeszerzés megvalósítása Aldebrőn

Ahhoz, hogy a környezetbarát elvek érvényre jussanak a kiírandó közbeszerzési eljárásokban több feltételnek is teljesülnie kell. Az önkormányzatnak és intézményeinek, valamint azok dolgozóinak is tisztában kell lenniük a környezetbarát közbeszerzés jelentőségével, a közbeszerzési eljárásoknál készült ajánlattételi felhívásokban szereplő környezetvédelmi szempontokkal, hogy elsősorban környezeti menedzsmenttel rendelkező beszállítóktól vegyenek igénybe szolgáltatásokat.

A dolgozóknak 1 nap workshop-ot tartottunk, hogy tájékozódjanak a lehetőségekről és a gyakorlatban is tudják azokat alkalmazni.

A környezetbarát közbeszerzések megvalósulásához a körjegyzőnek és az ügyintézőknek együtt kell működniük.

Elsőként a közbeszerzési folyamat kiegészítését kell elvégezni.

A környezetbarát közbeszerzési eljárás kiírása során a közbeszerzési folyamat következő pontjain kell változtatni, a folyamatokat kiegészíteni:

- Beszerzés tárgyának meghatározása
- Műszaki leírás

Ezek megváltoztatásával a következő kiírási szempontok is változnak valamilyen mértékben:

- Alkalmassági szempontok
- Bírálati szempontok
- Teljesítési feltételek

Magánál a közbeszerzési eljárás folyamatának csomópontjainál is lépésről lépésre kell haladni a környezetbarát megoldásokat szem előtt tartva.

- Az eljárás előkészítése: Alapos elemzés és tervezés történik egy tender elindítása előtt, főként ha környezetvédelmi célokat akarnak elérni. A piacelemzés a rendelkezésre álló környezetvédelmi lehetőségekkel és az általános kereskedelmi árakkal és feltételekkel kapcsolatban alapvető információt szolgáltat.
- A közbeszerzés becsült értékének és a szerződés követelményeinek meghatározása: Egy szerződés tárgya az a termék, szolgáltatás vagy építési beruházás, amire a beszerzés irányul. Meghatározásakor az önkormányzat nagy szabadsággal rendelkezik a tekintetben, hogy mi az, amit be kíván szerezni.
  - Zöld közbeszerzés lehet:
    - újrahasznosított termékek: papír, bútorok
    - energiahatékonyság: fűtés - napkollektor, világítás - napelem, nyílászárók cseréje, energiatakarékos irodai gépek, energiatakarékos épület – ökoház, passzív ház
    - bioélelmiszerek forgalmazása a büfében, konyhán
  - A technikai előírások megalkotásához az ökocímkék alapjául szolgáló technikai előírások hasznosak lehetnek, azonban nem megengedett, hogy előírják az

ajánlattevők számára, hogy valamelyik ökcímkerendszer alatt regisztráltak legyenek.

- Az eljárás megindítása
- Eljárási cselekmények az ajánlattételi határidő előtt
- Eljárási cselekmények az ajánlattételi (részvételi jelentkezési) határidőt követően: Ekkor történik a környezetbarát termék és/vagy szolgáltatás ajánlattevőjének a kiválasztása és a szerződés odaítélése.

Néhány szempont segítségünkre lehet a kiválasztásban:

- Gyártás: Milyen anyagokat (veszélyes vagy nem, újrahasznosítható-e) és milyen mennyiségben használtak fel?
  - Szállítás: Milyen messze és milyen módon (légi, vasút, közút) szállítják?
  - Energiafelhasználás: A termék gyártása során mennyi energiát használtak fel?
  - Hulladék: A gyártás során milyen fajta (újrahasznosítható, lebomló, veszélyes) és mennyi hulladék keletkezett?
  - Gyártó és/vagy szolgáltató cég termék és/vagy szolgáltatás filozófiája: Környezet menedzsment, környezetpolitika van-e?
- Eljárási cselekmények a szerződéskötést követően: a szerződés teljesítése

A zöld szemléletű árubeszerzésre és szolgáltatás nyújtására irányuló szerződések környezetvédelmi előnyei a végeredményből származnak: a végtermékből vagy szolgáltatásból.

6. 1. ONR szoftver

A környezetbarát közbeszerzési eljárások lebonyolítására az ONR szoftvert ajánljuk.

A közbeszerzési eljárások során kiemelten fontos a folyamat pontos dokumentálása és az adatok harmadik fél felé való kijutásának megakadályozása.

A közbeszerzési folyamat dokumentálását az ONR rendszer részét képező Dokumentumtár, míg az ajánlatok feldolgozási folyamatát az előterjesztési és a határozati rendszer segíti.

Az adatok védelmére az ONR rendszer kidolgozott metodikával rendelkezik, mivel az adatokat csak a központi szerveren tárolja, ezért azok elérhetősége egyszerűen korlátozható, nem szükséges új, szeparált jogosultsági rendszer kidolgozása.

Szervezeti megoldások bevezetése a lakosság naprakész és folyamatos tájékoztatásának javítására, a döntések nyilvánossá tételére.

A hivatalban több munkatárs munkaidejének egy részét az emészti fel, hogy a hivatalos fórumokon, köztük a szervezet weboldalán is publikálják a mindenkori szervezeti egységek – Bizottságok és a Testület – munkáját. Ez az idő könnyen megspórolható az ONR rendszer alkalmazásával, mivel a szoftverből automatikusan – esetenként humán-kontroll útján – publikálásra kerülnek a közérdekű ügyek, előterjesztések, határozatok és jegyzőkönyvet adatai, akár letölthető formában is. Fontos, hogy a felkerülő adatok automatikusan, pontosan megegyeznek a szervezet belső anyagaival, mely alól kivételek a személyes adatok, valamint a zárt ülésen történtek.